

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Vir

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Cura fregit, multo diluiturq; mero.
Tunc veniunt vsus, tunc pauper cornua sumit,
Tige dicitur esse ruga, frontis abi.
Tunc aperit mentes suo rarissima hostro
Simplicitas, utiq; excui, ente Deo.
Tibul. 1.7.

Bacchus & agricola magno confecta labore,
Pectora tristitia dissolvensq; degit.
Bacchus & afflicto requiem in ortu albus adfert.
Cruva licet dura compe pulsa sonent.
Plaut. Aul.

Nimis Vinum vile atq; amor.
Si ebrio atq; amanti impune facere quod libeat licet.
Idem Pleud.

Magnum hoc vitium vni est, pedes caput primum:
Luctator dolosus est.
Idem Truc.

Mhiq; ignoscit,
Quod animi impas, vni vitio fecerim.
Ibidem.

Nam vinum se
Fabulari possit, se defenderet, non vinum moderari,
Secusmo sciant, qui quidem probi sunt.
Propert. 33.

Vino forma peris, vino corruptur atq;.

§ APOPHTHEGMATA.

Anacharsis. Quidam in conuiuio videns vxorem Anacharsidis,
Vxorem, inquit, deformem duxisti, Anacharsi, Hic Anacharsis,
Profusus ita mihi videtur, inquit: sed heus puer! infunde mihi me-
racius, vt eam reddam formosam, Indicans, vinum adimere homini
rectum iudicium. Ahen. 19.

Idem dicebat vitem ferre tres botros: primum voluptatis, alteru
ebrietati, tertium molitiae. Sentiens, parcum vini vsum esse iucun-
dum, quia sedat sitim: largiorem gignere temulentiam: largissi-
mum parere rixas, caedes ac morbos. Simile huic quod alibi dictu
est: Primum craterem pertinere ad sitim, alterum ad voluptatem,
tertiu ad ebrietatem, quartum ad insaniam. Dicitur erit iucun-
dus, si cogites, in Scythia non esse vites. Laert. lib. 6.9.

Cicer. apud Damalippum cenans, quum conuiuator medio cre
vinam apposuisset, idque conuiuus a vestitate cupiens commenda-
re, dicitur. Bibite, Phalerum hoc quadraginta annorum est: bene,
inquit, ferretatem. Hoc modo de homine loqui soleamus, cuius
forma viribusque non multum detrahit atas. At ridiculum erat,
vinum ab immodica vestitate commendare. Plur. in Cic.

§ SIMILITUDO.

Erasmi Roterdami. Multi calcitratus vino crebro inhibetur: Mu-
licis petulantia vino prouocatur. In Similib.

§ EMBLEMATA.

Vino prudentiam augeri.
Emblema XXI. Andr. Alciati.
Hac Bacchus Pater, & Pallas communiter ambo
Templa tenent soboles utraque Vera Iouis
Hac caput, ille femur soluit: hunc vsus olus
Debitus, inuenit primus at ille merum.
Iunguntur merito: quod si qui Abstinentis odit
Vina, Deo nullum seruet auxilium.
Prudentes vino abstinere.
Emblema XXIV.

Quid me vexat is fami: sum Palladis arbor,
Auferte hinc botros, & irgo fugat Bromium,
Vide Ebrietas.

Violentia.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Violentia, vis maior, impetus. Graece βία. Hebr. Chamais, vio-
lentia, iniuria, rapina, fraus, calumnia, a verbo Chamais,
violauit, violenter egit, vim & iniuriam intulit. Tachmas,
quis rapax & violenta. Dicitur etiam Hyschek a verbo hyschek, frau-
de aliquid abstulit, vt fraudulenta aliquem opprellit.

§ LOCI BIBLICI.

Violentia damnatur, Ezzech. 46. & 18. violentia merces, Prau. 11.
& 24. violenti rapiunt regnum Dei, Matth. 11. & 12. Luc. 17. 19.

§ SENTENTIAE PATRVM.

Nemo inuitus bene agit, etiam si bonum est quod facit. August.
lib. confess.
Multa bona praestantur inuitis, quando eorum consulitur vtili-

tati, non voluntati: quia ipsi sibi inueniuntur esse in-
uid. cap. 72.
In Ecclesia non coactum, sed acquiescentem cogit
conuerti. Non est enim, qui curare possit inuitum. Co-
log. lib. 2.

§ SENTENTIAE PHILOSOPHOUM.

Violentia est, cum agendi causa, a quo cogitur
Arist. in mag. mor. c. 13.
Violentia duplex est, alia praeter naturam, alia
qua ignis & aer feruntur in gyrum. Simplicius in 1. de
Violentia non est, nisi in respectu naturae, & in
set motum naturalem, non intelligitur habere
tum in 1. de celo, tex. 70.
Violentia est, vt aliquod corpus moueat alioquin
trifasco, ita quod non sit in natura motoris illius
ueat illud, quod ex eo mouetur semper, sed in aliquo
de cal. tex. 10.

Violentia quae mouetur, non habent principium
ipsi, sed principium motus est ab extrinseco. D. Thom.
cap. 1.

Violentia est, cum aliquid mouetur ab aliquo
ad aliud, quod ex propria natura aptitudinem non ha-
5. met. 1. 6. r. 6.

Violentia quod euellit, aliquid secum seu panem
euulsionis ipsius, & eius, ex quo eradicitur, trahent
abst. animal.

Plus valet, quod violentia cogit, quam quod
verecundia. Val. Max. 1.3.

Nulla res tam facilis, quin difficilis sit, si inuitus
Epist.

Da operam, ne quid vnquam inuitus facias. Non
sus aliquid facit, miser est: sed qui inuitus. Itaque qui
ponamus: vt quicquid res exigit, id velimus: & impo-
siti sine tristitia cogitemus. Idem epist. 65.

§ EXEMPLA PROFANA.

Lysander. Cum Argiui de ditionis finibus am-
cedemoniis, alluenerantque, se iustitiam habere
der strido ense: qui hoc, inquit, superior est: is
disputat. Ab aequo & bono vir insolens ad vim prouocauit
Lac.

Themistocles. Quum apud Andrum argentum pro-
quis, ad vos adduco Deos, vim ac suasionem: ligent
impetraret suadendo, se vi crepturum. At illi respon-
duo quoque duas magnas esse Deas, inopiam & impellit
quas non liceret dare, quae petebat. Plur.

Quidam ex his, quos Caesar de proroganda pro-
miserat, stans in scaeta, simulatque cognouit, Caesarem
dare prorogationem, manu capulum percutiens: at
bit: vim Reip. minitans. Eras. 1. 4. apoph.

Vide Potentia, Vir.

Vir.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Vir, nomen sepe dignitatis est, refertur enim ad
que animi & corporis. 1. C. de digni. 1. 13.
Vir bonus in iure ciuili iudex est. Item, Vir
qui facit alteri, quod sibi vult fieri, lib. 1. circa me-
lac. Spiegel in Diction. Orator vir bonus dicitur, dicitur.
Vir, a vi dicitur, quod viribus & robore praestat. Sicut
Ish, praestans virtute & potentia a verbo ish, feruere
rilitur egit. Conuenit aliquantulum cum Eos (lib. 1. de
Ab Ish, verbum Graec. ισχυρο id est, viribus valens
lidus 2. Gaeber, superius alios virtute, autoritate, do-
ram, viri, ad eas, fortes: a verbo Gabar, superant
tentia, superior fuit. Gibbor, fortis, praualidus, inuic-
nat alios. Inde Gr. ισχυρο, guberno, vt vtique gub-
nat.

§ LOCI BIBLICI.

Vir, pro indefinita particula, quidam, Act. 8. 27.
mine, Gen. 49. 6. Vir a muliere seductus, 1. Cor. 13. 3. & dominus, Gen.
1. Petr. 3. 6. 1. 6. vir imago & gloria Dei est, 1. Cor. 10. 7.
gloriae Dei, in qua nimirum elucet Dei maiestas & im-
enim vir in supremo gradu collocatus in hoc mundo
mulier, 1. Cor. 11. 7. Non vir ex muliere, sed mulier ex viro
propter mulierem, sed mulier propter virum conuenit
verf. 8. 9. Viri vxores suas diligere debent. Epist. 1. 2. 1.
Coloss. 3. 19. Viri quomodo orare debeant, 1. Cor. 14.

ad naturæ suæ voluntatem accommodata. Hæc vocatur virtus, hoc est, honestum, & vnicum hominis bonum. Nam cum sola ratio perfectat hominem, sola ratio perfecte beatus facit, hoc autem vnum hominis bonum est, quod vni beatus efficitur. Senec. e. p. 77.

Vir bonus non potest non facere quod facit, non est enim bonus, nisi fecerit. Idem l. de benefic.

Est igitur vlla res tanti, aut commodum tam expetendum, ut viri boni nomen & splendorem amittat? Cic. lib. de offic.

Iam vero qui potest vir bonus non ad id, quod laudabile sit, omnia referre, quæ agit, quæq; sentit? Refert autem omnia ad beate viuendum. Beata ergo vita laudabilis: nec quicquam sine virtute laudabile. Beate igitur vita virtute conficitur. Idem lib. vlt. Tuscul. 2. 98.

Nihil est enim Deo similis & gratius, quam vir animo perfecto bonus, qui tam hominibus, cæteris antecellit, quam ipse à diis immortalibus distat. Luc. Ap. de Deo Soc.

Vir bonus est, qui prodest, quibus potest, nocet autem nemini. Cic. 3. Offic.

Vir bonus non modo facere, sed ne cogitare quidem quicquam audebit, quod non audeat prædicare. 3. Offic.

Vir bonus nihil cuiquam, quod in se transferat, detrahet. Itaq; in virum bonum non cadit mentis emolumentum sui causa, criminari, præcipere, fallere. De Vitijs.

Non est res vlla tanti, aut commodum vllum tam expetendum, ut viri boni splendorem & nomen amittat. 3. Offic.

Ut quisque est optimus, ita diffimillime esse alios improbos suspicatur. Cic. ad Quint. frat.

Sancti viri, & religionem colentes sunt, qui meritam diis immortalibus gratiam iustis honoribus & meritis & memori mente perfoluunt. Pro Plancio.

Omnes viri boni æquitatem & ius ipsum amant. Nec est viri boni errare, & diligere, quod per se non diligendum & colendum. 1. de leg.

Pro viro cum non haberem, qui nec hostibus est infensus, nec suæ salutis auctores benevolentia profecit. Dionys. Halicarnas. lib. 2.

Equidem existimo indignum viro, cui virtus quantulæcunque cura est, si sine vilo discrimine inimicos & amicos occidat, & gratum acque implacabilem iram gerat in eos à quibus aliqua iniuria fuerit accepta, præsertim vero si sapius poenas de illis, calq; acerbis sumpserit. 1. 8.

Nullus vnquam è mortali & caduco semine vir absolute bonus nascetur. lib. eod.

Vir viro præstat. Dion. l. 3. 5.

Si quis thesaurum reperiat, ditior quidem fuerit, non autem rei familiaris administrandæ peritior. & si morbo affectis hostibus, victoria potiatur, fortunatior quidem sit, at disciplina rei militaris nihilo instructior. At qui tolerantia laborum antecellit, vbi laborandi sit tempus, & roboris, vbi fortitudinis sit certamen propositum, & mente, vbi res consilium poscit: hic profecto mihi videtur iure optimo vir bonus omnino putandus. Xen. Orat. de Agesilao laudibus.

Tam viri boni officium esse iudico, seipsam patriæ vrbis conservare, quæque ne temere pereat, quam officio suo neq; dicendo, neq; agendo, neq; mortem etiam pro salute eius detestare. Dion. l. 4. 5.

Turpe est, quicquam mali perpetrare: bene autem agere nullo periculo proposito, multorum: id vero proprium boni viri est, etiam cum periculo suo honestatem in agendo sequi. Plutarch. in Mario.

Non tantum in bacchanalibus, verum etiam in contentionibus & ita bonum honesteq; institutum ingenium sibi constat, decorumq; fuerit. Plutarch. in Tiber. Graccho.

Viri boni existimatio res est quæ innumerabilibus laudibus continetur. Val. Max. lib. 7. c. 2.

Vnum boni viri verbum, vnius nutus, sexcentis argumentis ac verborum continuationibus parem fidem meretur. Plutarch. in Phocione.

Mihi videntur boni viri atq; præstantes nihil plurius facere debere, quam ut necubi officium prætermitterent. Polyb. l. 4.

Sub tyrannæ egregius viris gloria: & per. cuius gliscunt. Tacit. Ann. lib. 15.

Cuius, senator, maritus, gener, amicus, cunctis vitæ officiis æqualibus, opum contemptor, recti pericax, constans adu. metus. Tacit. hist. l. 4.

Aburdum est putare eum qui ab aliquibus ex bono malus fuerit factus, eundem ab illis iterum ex malo bonum fieri posse. Dionys. Hal. 11.

Minutus à Fabio Maximo, quem antea ob cunctationem in bello sprenerat, ex manibus Annibalis feliciter ereptus, cum in castra reditum esset, conuocatis militibus: Sape ego, inquit, audiuimus te, eum primum esse virum, qui ipse consulat quid in rem sit secundum, eum qui bene monenti obediat: qui nec ipse consulere, nec alteri parere scit, cum extremi ingenti esse. Nobis quoniam prima animi ingeniiq; negata fors est, secundam ac mediam teneamus: &

cum impare nescimus, parere prudenti in animo. Liv. Decad. 3. l. 2.

Is demum vir erit, cuius animus nec prospere laetetur, nec aduersa infringat. Liv. Decad. 5. l. 1.

Sapienter viro non decorum fuerit, vnde amicitia inde gloriam sibi recipere. Tacit. Ann. l. 14.

Principes atq; optimi mortaliū, vitæ decore potius nominibus atq; compositis cœlum addeunt, iustis Dei celebrantur modo. Aurel. Vidor.

Magni homines virtute non fortuna à præsentibus. A Eny. Prob. in Eumene.

Omnes iustos bonosq; viros maior post mortem inuidia non multum post temporis superueniente iam ante eorum exitum, moriente. Plut. in Numa.

Sciatis quibus moris est illicita mirari, posse etiam cupibus magnos viros esse: obsequiumque ac modestia ac vigor adfunt, eo laudis excedere, quo perire sed in nullum rei post vltimū, ambitiosa morte inclinat. vlt. Agric.

7 SIMILITVDINE

Gregorius Nisani. Ut fragrantia aromatis cibus sum complet ærem. Sic boni viri præsentia præsentem. Anton. in Meliss. part. 2. serm. 31.

Antonius Monachi. Quemadmodum odoratissimæ eximia, etiam in vase condita sint, fragrantia odorandorandi sensum, non solum eorum, qui prope aialium, qui longius fœmoti sunt: Ita sanctus animus, huius, & honeste factorum, & ad pietatem pertinet habens, vel nihil tale cogitans, omnibus modis clarissimus. In Meliss. part. 2. serm. 31.

Vires.

7 LOCI BIBLICI

Viribus nostris non vult Deus nos quicquam tribuere. Iud. 7. 2. & c. Viri tribuit Deus, Deut. 7. 18. de virtute Iud. 6. 15. Vide violentia etymon.

7 PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ

Vires retento spiritui augentur. Arist. Argum. anim. Vires sensitiuæ, vt sunt actus organorum corporis, dens supponunt actioni cœlestium corporum. De herm.

Vires omnibus sufficientes tribuit ipsam beatitudinem. de diuin. num.

Vires omnes cum sensu, ex corpore egreduntur, non periant ad effectum, cum animus iplo intelligit non per se, sed iam deprauata, quæ cum tritum hæc philosophum. Porph. de abstr. anim.

De viribus corporis. DIAL. V. Francisci Petrarchæ. G A V D.

Virium satis, immo multum contigit. R. Quæ valetudine dicta sunt, relege. Similium similia. Multum est virium. R. Vide, ne quid aggrediar, quo imbecillis appareas. G. Abundè est virum. R. Plurimum est virium. R. Plurimum est virtutis. R. Facile crediderim id quidem, Superius in vitium vergit, seu ipsum est vitium. G. Nimis nimicitas hæc, si ad mediocritatem redeat, bene defectum transeat? Quid si hoc robur fragillius est? Crede mihi, nulla tantæ usque corporum virobore immodico, vel morbo acti, vel cuncta vniuersa fragantur, infatigabilis & inuisita & vis animi est. G. Vir est corporis. R. Nemo Milone robustior. G. Vastum & præualidum corpus est. R. Præstantissimus mole corporea non eget in animis habitans. G. Virus difficile. R. Immo in possibilia permutata, argumis, vt qui in corpore spem possunt in altum scandere, præ hominem vires sunt. R. Hac in re qui sapienter natus euaserit, multis tamen animantibus infertur. his viribus metuendum. R. Imo nunc maxime. huiusmodi virum fiduciam magnis viribus accingitur. vnde dum extra equo congressi indignans, vt ostendat, quod mal est homo (dum sibi etiam robustissimus videtur) viros leu prælio conficit, Herculæ ab omnibus latentis mali vicit. Milonem ipsum cunctis cœlestibus gignit palestris arbor vna detinuit, Isacianumque lit. Sic robur illud eximum sine exemplo fuisse impar inuentum est. Tu viribus tuis fidus? G. Virum

PO

POLYANTHUS